

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата медичних наук, доцента, доцента кафедри дерматовенерології, алергології, клінічної та лабораторної імунології НУОЗ України імені П. Л. Шупика Бардової Катерини Олексіївни на дисертаційну роботу на дисертаційну роботу Сарайрех Анас Аталла Салем

«Удосконалення лікування хворих на розацеа методами ангіокорегуючої терапії з урахуванням показників вазорегуляторних систем організму», що представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 «Медицина»

1. Ступінь актуальності теми дисертаційної роботи.

Розацеа відносяться до розповсюджених хронічних запальних захворювань шкіри обличчя, основними характеристиками перебігу якого є прогресивний перебіг із персистою еритемою, телеангіектазіями з епізодами запалення, що значно порушує соціалізацію та якість життя хворих й вимагає більш поглиблених і ретельних підходів як до його діагностики, так і до засобів терапії.

Дисертаційна робота Сарайрех Анас Аталла Салема присвячена актуальній проблемі сучасної дерматовенерології – підвищення ефективності лікування хворих на розацеа шляхом комплексної диференційованої терапії на підставі з'ясування ролі вазоактивних медіаторів (простаноїдів та нейропептидів). Незважаючи на велику кількість проведених досліджень, етіологія цього захворювання до кінця остаточно не з'ясована, а в патогенезі розацеа провідна роль відводиться судинним розладам, патології шлунково-кишкового тракту, дисфункції ендокринної системи, психосоматичним, імунним порушенням, а також низці різноманітних екзо- та ендогенних провокуючих факторів. З урахуванням топографії ураження шкіри, зокрема, візуально відкриті для оточуючих ділянки шкіри (передусім – обличчя), величезною кількістю методик, способів, алгоритмів лікування такої категорії

пацієнтів та тенденції до зростання частоти захворюваності й визначають дану патологію шкіри як актуальну не тільки медичну, але й соціальну та економічну проблему сучасної дерматології.

Отже, подальше вивчення клініко-епідеміологічних особливостей захворювання, патогенетичних механізмів розвитку даного дерматозу, персоніфікованого підходу до призначення терапії є актуальним і перспективним напрямком, що дозволяє розширити уявлення про патогенез захворювання і розробити ефективні способи лікування.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота Сарайрех Анас Аталла Салем на тему «Удосконалення лікування хворих на розацеа методами ангіокорегуючої терапії з урахуванням показників вазорегуляторних систем організму» є фрагментом інтегративної комплексної науково-дослідної роботи Сумського державного університету та Одеського національного медичного університету: «Обґрунтування сучасних підходів до діагностики, лікування і профілактики хронічних дерматозів та захворювань, що передаються статевим шляхом» (номер державної реєстрації 0116U008932). Автор дисертаційного дослідження є співвиконавцем наукової теми.

3. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій.

Запропоновані наукові положення і висновки базуються на достатній кількості для аналізу наукового спостереження – досліджено 107 хворих на розацеа. Наукові положення, висновки, рекомендації, які сформульовані дисертантом у роботі, є достатньо обґрунтованими та викладені в логічній послідовності. Використано достатній спектр як загально-клінічних, так і спеціальних лабораторних досліджень, дані яких опрацьовані сучасними статистичними методами (пакет ліцензійної програми «STATISTICA® for Windows 6.0»).

Достовірність одержаних результатів підтверджується системним підходом до комплексного вирішення наукових та практичних задач,

забезпечується використанням апробованих методів досліджень, конкретною та чіткою постановкою задач і детальним обґрунтуванням основних положень та висновків.

У результаті проведення дисертаційного дослідження дисертанту вдалось розкрити та вирішити в повному обсязі поставлені його мету та завдання. До кожного розділу роботи приведені логічні висновки, які дозволяють коротко та повно зрозуміти суть кожного етапу дослідження та практичну значущість отриманих результатів. У кінці дисертаційної роботи наводяться загальні висновки, що в повній мірі відображають та логічно поєднують отримані результати та дають можливість їх застосування на практиці.

4. Наукова новизна положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукова та практична цінність.

Наукова новизна дослідження полягає у використанні при обстеженні хворих на розацеа комплексного дослідження ангіорегуляторних біологічно активних сполук (нейропептидів, ейкозаноїдів).

В дисертаційній роботі вперше встановлено зв'язки між клінічними особливостями перебігу дерматозу і дослідженими показниками ангіорегуляторних сполук у хворих на розацеа. Автором запропоновано удосконалення системи лікування хворих на розацеа шляхом комплексного призначення загальної та топічної ангіокорегуючої терапії.

Вперше вивчено механізми впливу розробленого комплексного лікування хворих на розацеа з використанням загальної та топічної ангіокорегуючої терапії на досліджені показники вазорегуляторних сполук організму з метою оцінки ефективності лікування.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що автором вперше розроблено, науково обґрунтовано та запропоновано новий спосіб лікування хворих на розацеа, який полягає в комплексному призначенні загальної та топічної терапії з використанням ангіопротектору (Флебодія) та топічної дарсонвалізації, що дає змогу покращити найближчі (у 1,8 раза

частіше забезпечити клінічне одужання та значне покращення) і віддалені клінічні результати (у 1,7 раза знизити частоту виникнення рецидивів) та попереджає розвиток більш тяжких форм дерматозу.

5. Значення для науки та практики, шляхи використання результатів.

Практичне значення одержаних результатів роботи підтверджується розробленим і впровадженим в практику способом лікування хворих на розацеа, який полягає у призначенні в системі комплексного лікування ангіокорегуючої терапії загальної (Флебодіа) та топічної (дарсонвалізація). Запропонований спосіб терапії хворих на розацеа є обґрунтованим, що дозволяє значно скоротити терміни лікування хворих та забезпечити профілактику розвитку рецидивів та ускладнень і є доцільним як з економічних так і з соціальних аспектів сучасної галузі медицини.

Практична значущість отриманих результатів дослідження підтверджується наявністю конкретних висновків, рекомендацій, а також актами впровадження результатів дисертаційної роботи: у практичній діяльності: Медичного центру «Еледія» (м. Суми), КНП «Одеський обласний шкірно-венерологічний диспансер Одеської обласної ради», а також у педагогічний процес кафедр: шкірних та венеричних хвороб Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова і Дніпровського державного медичного університету; дерматовенерології та косметології з курсом дерматовенерології і естетичної медицини факультету післядипломної освіти Запорізького державного медичного університету, що підтверджено відповідними актами впровадження, наведеними в Додатку дисертації.

6. Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях.

Основні положення дисертації, висновки та одержані результати у повній мірі висвітлені в авторефераті та 16 наукових робіт, у тому числі: 10 статей у наукових виданнях (6 – у моноавторстві), що входять до міжнародних наукометричних баз даних наукового цитування (у тому числі 1 – Web of Science та 7 – за кордоном); 6 тез доповідей у збірниках матеріалів наукових

конференцій.

7. Відповідність дисертації встановленим вимогам, що затверджені МОН України, та її завершеність.

Дисертаційна робота здобувача складається з 170 сторінок машинописного тексту, із яких основний текст – 135 сторінок, має 10 рисунків та 22 таблиці, містить у своїй структурі зміст, анотацію (подана двома мовами), вступ, список опублікованих праць за темою дисертації, шести розділів, висновки до кожного розділу, загальні висновки роботи, список використаних джерел та додатки, що відповідає чинним вимогам МОН України.

Текст дисертації і автореферату написаний у науковому стилі українською мовою, характеризується логічністю та науковою стилістикою викладення матеріалу, послідовністю і структурованістю, наявністю обґрунтувань до кожного кроку.

Дисертаційне дослідження є завершеним і повністю відповідає вимогам викладеним у Постанові Кабінету міністрів «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктор філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 № 44.

8. Оформлення дисертації.

За мовою, структурою, змістом та стилем написання, дисертаційна робота повністю відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим МОН України, наказ № 40 від 12.11.2017.

9. Академічна доброчесність.

У ході вивчення та аналізу, порушень академічної доброчесності в дисертації та наукових публікаціях автора, у яких висвітлюються основні наукові результати дисертації, виявлено не було.

10. Недоліки та зауваження до дисертаційної роботи.

Разом із загальною позитивною оцінкою роботи слід зробити наступні зауваження:

1. Розділ 5 та 6 перевантажені таблицями, частину матеріалу можна представити у вигляді тексту;
2. у дисертації зустрічаються поодинокі друкарські помилки, окремі невдалі стилістичні звороти .
3. рекомендується видати методичні рекомендації для практичних лікарів.

Загалом наведені зауваження не мають принципового характеру, не зменшують наукового та прикладного значення дисертаційної роботи.

Оцінюючи роботу загалом позитивно, хотілося б отримати відповідь на наступні запитання:

1. Який механізм появи телеангіектазій при розацеа?
2. Чому Ви досліджували 2 різних класи простагландинів ?
3. Чому відмічається різна спрямованість змін нейропептидів різних класів ?

Дисертаційна робота є завершеною кваліфікаційною науковою працею, яка містить сукупність результатів та наукових досліджень , поданих автором для публічного захисту та повністю відповідає вимогам спеціальності 222 – Медицина.

11. Загальна оцінка дисертаційної роботи та її відповідність встановленим вимогам.

Кваліфікаційна робота Сарайрех Анас Аталла Салем «Удосконалення лікування хворих на розацеа методами ангіокорегуючої терапії з урахуванням показників вазорегуляторних систем організму», жовчного міхура» є завершеним науково обґрунтованим дослідженням.

У дисертаційному дослідженні розв'язана актуальна проблема сучасної медицини – покращення діагностики та підвищення ефективності лікування хворих на розацеа шляхом комплексної диференційованої терапії на підставі з'ясування ролі вазоактивних медіаторів (простаноїдів та нейропептидів).

За актуальністю теми, новизною отриманих результатів, науковою і практичною значимістю виконане дослідження відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», від 12.01.2017р № 40 та за змістом та оформленням відповідає чинним вимогам порядку проведення експерименту з присудження доктора філософії, що затверджено Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку присудження ступеня доктор філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 року № 44, а її автор – Сарайрех Анас Аталла Салем заслуговує на присудження наукового ступеня – доктор філософії за спеціальністю 222 «Медицина».

Офіційний опонент

Доцент кафедри дерматовенерології .алергології,

клін.та лаб.імунології

Національного університету

охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика,

кандидат медичних наук, доцент

Бардова К. О.

Handwritten signature of K. O. Bardova